

22.03.24

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**22 Mart 2024
Cuma**

22.03.24

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

22 Mart 2024 Cuma

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ BAŞKANLIĞINA SEÇME KARARI

— Anayasa Mahkemesi Başkanlığına Kadir ÖZKAYA’nın Seçilmesine Dair Karar

YÖNETMELİKLER

— Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü Döner Sermayesinin İşletilmesine İlişkin Yönetmelik

TEBLİĞ

— Dış Ticaret Sermaye Şirketlerine İlişkin Karar

KURUL KARARI

— Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun 07/03/2024 Tarihli ve 10873 Sayılı Kararı

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

— Anayasa Mahkemesinin 13/2/2024 Tarihli ve 2020/36976 Başvuru Numaralı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 13/2/2024 Tarihli ve 2021/56667 Başvuru Numaralı Kararı

Tarımsal girdi enflasyonu ocakta yüzde 45,11 oldu

TÜİK verilerine göre, tarımsal girdi fiyat endeksi (Tarım-GFE) ocakta yıllık yüzde 45,11, aylık yüzde 7,51 arttı.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2024 Ocak ayına ilişkin Tarımsal Girdi Fiyat Endeksini (Tarım-GFE) açıkladı.

Tarım-GFE'de (2020=100), 2024 yılı Ocak ayında bir önceki aya göre yüzde 7,51, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 7,51, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 45,11 ve on iki aylık ortalamalara göre yüzde 36,81 artış gerçekleşti.

Ana gruplarda bir önceki aya göre, tarımda kullanılan mal ve hizmetler endeksinde yüzde 7,27, tarımsal yatırıma katkı sağlayan mal ve hizmetler endeksinde yüzde 9,07 artış gerçekleşti. Bir önceki yılın aynı ayına göre tarımda kullanılan mal ve hizmetler endeksinde yüzde 41,22, tarımsal yatırıma katkı sağlayan mal ve hizmetler endeksinde yüzde 74,88 artış gerçekleşti.

Yıllık Tarım-GFE'ye göre 4 alt grup daha düşük, 7 alt grup daha yüksek değişim gösterdi. Yıllık değişimin en yüksek olduğu alt grup yüzde 167,95 ile veteriner harcamaları oldu.

Aylık Tarım-GFE'ye göre 6 alt grup daha düşük, 5 alt grup daha yüksek değişim gösterdi. Aylık değişimin en yüksek olduğu alt grup yüzde 29,35 ile veteriner harcamaları oldu.

Araban sarımsağına AB'den coğrafi işaret tescili

Araban sarımsağı, Avrupa Birliği'nden (AB) coğrafi işaret tescili aldı. Böylece Türkiye'nin tescilli ürün sayısı 21'e yükseldi.

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, sosyal medya hesabı üzerinden yaptığı açıklama ile Araban sarımsağının Avrupa Birliği'nden (AB) coğrafi işaret tescili aldığını bildirdi.

Gaziantep'ten sınırları aşan ikinci ürünün Araban sarımsağı olduğunu belirten Yumaklı, şunları kaydetti: "AB'den coğrafi işaret tescili alan Araban sarımsağı ile tescilli ürün sayımız 21'e yükseldi. Araban Ovası'ndaki verimli topraklarda yetişen Araban sarımsağı, yüksek aroması ve kokusuyla diğer sarımsaklardan farklı bir lezzete sahip. Paydaş kurumlarımız işbirliğinde coğrafi işaretli ürün sayımızı artırmaya ve uluslararası alanda tanıtmaya devam edeceğiz."

AB'den daha önce Antep baklavası da coğrafi işaret tescili almıştı.

2050'de dünyanın %69'u su kıtlığı yaşayabilir

Küresel boyutta yaşanan kuraklık, etkisini artırmaya devam ediyor. Birleşmiş Milletler verilerine göre 2050 yılında su kıtlığı yaşayacak insan sayısı 4.8 milyar ila 5.7 milyar arasında değişebilir.

Başak Nur GÖKÇAM

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 1993 yılı itibarıyla 22 Mart tarihini 'Dünya Su Günü' olarak ilan etti. İlk kez 1992'de Brezilya'nın Rio de Janeiro kentinde yapılan Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda (UNCED) gündeme getirilen su günü, her yıl daha da kapsamlı etkinliklerle farkındalık amacıyla gündeme oturuyor. Hatta halkın desteğini göstermesi için gün boyu muslukların kapalı tutulması teşvik ediliyor.

Dünyadaki su kaynaklarının her yönüyle irdelendiği Dünya Su Günü'nde, buna yönelik çalışmalar hem ödüllendiriliyor hem de Birleşmiş Milletler bu tavsiyeleri uygulamaya yöneliyor. 2003 yılından bu yana ise Dünya Su Günü etkinliklerine öncülük ederek, verilecek mesajları belirleme sorumluluğu UN-Water tarafından yürütülüyor.

Bu kapsamda çalışmalarını yürüten UN-Water her yıl farklı bir temayla kutlanan Dünya Su Günü'nün bu yılki temasını ise 'Barış için su' (Water for peace) olarak seçti. Dünyada yaşanan savaşlar ve kıtlıklar sebebiyle hâlâ suya ulaşamayan insanlar için belirlenen bu tema ile, suyun barıştırıcı gücüne dikkat çekildi.

Suyun barışı getirebileceği ve çatışmayı engelleyeceği etkisi olduğunu vurgulayan UN-Water, suyun olmayışı veya kirliliği sebebiyle suya ulaşımın mümkün olmadığı durumların, hem toplulukları hem de ülkeleri gerilime sürüklediğini belirtti. Küresel çapta yaşanan kuraklık, her geçen gün etkisini devam ettirmeye devam ediyor. Birleşmiş Milletler verilerine göre, günümüzde dünyanın en büyük yer altı suyu sistemlerinin 3'te 1'inde su sıkıntısı yaşanıyor.

2030 yılına gelindiğinde ise dünya çapında 700 milyon kişi yoğun su kıtlığı ile karşı karşıya kalarak, yaşadığı yeri terk etmek zorunda kalacak. Bu, dünya nüfusunun yaklaşık 3'te 2'sini temsil eden 4 milyar insanın yılın en az 1 ayında şiddetli su kıtlığı yaşaması anlamına geliyor. Küresel nüfusun yüzde 50'sine yakınının en az 1 ay potansiyel su sahası bölgelerinde yaşadığı göz önünde bulundurulduğunda, bu durumun 2050 yılında 4.8 ila 5.7 milyar kişiye yani yüzde 69'a yükseleceği öngörülüyor.

3 milyardan fazla insan suya bağımlı

Su Sözleşmesi kapsamında yürütülen bu çalışmalarla uyumlu olan bu yılki tema, sınıraşan su iş birliğinin barışı ve sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmedeki rolünün önemini de altını çizmiş oldu. Sınıraşan sular dünyadaki tatlı su akışının yüzde 60'ını oluştururken, sınıraşan suları paylaşan 153 ülkeden ise yalnızca 24'ü tüm sınıraşan havza alanları iş birliği düzenlemeleri kapsamında yer alıyor.

Dünya çapında ulusal sınırları aşan suya bağımlı insan sayısı ise 3 milyar. 8 milyar nüfusa sahip dünyada temiz suya erişimi olmayan insan sayısı ise 2.2 milyar. Küresel ısınma sonucu yaşanan iklim değişikliğinin etkileriyle beraber, dengesizliğin yol açtığı suyla ilgili afetler de bu yılki temanın farklı bir çalışma konusu olmaya devam ediyor. Çünkü suyla ilgili afetler, doğal afetlere bağlı tüm ölümlerin yüzde 70'ini oluşturuyor. Bir insanlar yanda su kıtlığından, diğer yanda ise sel ve aşırı yağışlar nedeniyle canından oluyor.

Afrika'da her 3 kişiden 1'i su kıtlığı çekiyor

Avustralya'dan sonra dünyanın en kurak ikinci kıtası olan Afrika, yaşanan şiddetli su kuraklığından en fazla etkilenen yerler arasında yer alıyor. Kıtada her 3 kişiden 1'i su kıtlığıyla mücadele ediyor. Sahraaltı Afrika ve Kuzey Afrika'da 30'dan fazla ülkenin şiddetli su kıtlığından etkilendiği biliniyor. Veriler değerlendirildiğinde 2015 yılında Sahraaltı Afrika nüfusunun yalnızca yüzde 24'ünün güvenilir suya ulaşımı olduğu biliniyor.

BM verilerine göre ise bir insanın yemek hazırlamak ve kişisel hijyenini sağlamak için günde 50 litre suya ihtiyacı var. Ancak Afrika'daki çoğu insan günde 20 litre ile idare etmek zorunda. Yani bir kişinin duşta harcağı su miktarı, Afrika'da bir kişinin kullanabileceği en fazla su miktarına denk diyebiliriz.

Savaş, su kıtlığını da beraberinde getirdi

Bu yıl 'Barış için su' temasının işlendiği Dünya Su Günü'nde, hatırlanması gereken temel meselelerden biri de İsrail-Filistin Savaşı. İsrail'in saldırılarının yanı sıra su vanalarının kapatılması nedeniyle de bölgede yaşanan su kıtlığı, çeşitli hastalıkları da beraberinde getirdi. Suyu ulaşmanın giderek zorlaştığı bölgede, tuvalet ihtiyacı sokaklarda giderilirken, duş imkanı ise mümkün değil. 7 Ekim'de başlayan savaşın ardından ocak ayında konuşan Filistinli kız çocuğu Nura Şahin, savaş başladığından bu yana yalnızca 1 kere duş alabildiğini ve cildinde çeşitli hastalıklar olduğunu söylemişti.

Bolat: Cari açığımızın 32 milyar dolara düştüğünü görecekiz

Ticaret Bakanı Ömer Bolat, geçen mayıs ayında 122,5 milyar dolar olan 12 aylık dış ticaret açığını, şubat itibarıyla 93 milyar dolara ve yine geçen mayıs ayında 60 milyar dolar olan cari açığı, ocak ayı itibarıyla 37,5 milyar dolara düşürmeyi başardıklarını belirterek, "İnşallah şubat rakamları açıklandığında, cari işlemler açığımızın 32 milyar dolar civarına düştüğünü görecekiz." dedi.

Bakan Bolat; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhan, Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD) Genel Başkanı Mahmut Asmalı ve MÜSİAD Ankara Başkanı Hasan Fehmi Yılmaz ile Altındağ Kültür Merkezi'nde gerçekleştirilen MÜSİAD Ankara Geleneksel İftar Programı'na katıldı.

MÜSİAD'ı, Anadolu'dan dünyaya uzayan yolculuğunda gösterdiği başarı dolayısıyla tebrik eden Bolat, derneğin 34 yıl önce başlayan serüveninde emeği geçen tüm kurucu, başkan ve üyelere teşekkür etti.

Bolat, 2002'de 238 milyar dolar ile devralınan ekonomik büyüklüğün, 1 trilyon 118 milyar dolara ulaştığına işaret ederek, "2002'de 3 bin 608 dolar olan kişi başına milli gelirimizin, 2023'te 13 bin 110 dolara yükselmesi artan ekonomik büyüklüğün vatandaşlarımıza, onların refah düzeylerine ve satın alma güçlerine yaptığı katkıyı göstermektedir." diye konuştu.

Pandeminin ardından 14 çeyrektir ekonominin kesintisiz büyüdüğüne dikkati çeken Bolat, 2023 yılının yüzde 4,5 büyüme ile kapatıldığını belirtti. Mal ihracatında

2002'deki 36 milyar dolardan, 2023'te 7,5 kat artışla 256 milyar dolara, hizmetler ihracatında 2002'de 14,5 milyar dolardan 7 kat artışla 100 milyar dolara yükseldiğinin altını çizen Bolat, bu rakamların Cumhuriyet tarihinin rekorları olarak kaydedildiğini aktardı.

"Türkiye Yüzyılı vizyonu ile yola devam ediyoruz"

Bolat, dış ticaret ve cari işlemler açığını kapama konusunda büyük adımlar atma noktasında olunduğuna değinerek, "Geçen mayıs ayında 122,5 milyar dolar olan 12 aylık dış ticaret açığımızı, şubat itibarıyla 93 milyar dolara ve yine geçen mayıs ayında 60 milyar dolar olan cari açığımızı, ocak ayı itibarıyla 37,5 milyar dolara düşürmeyi başardık. İnşallah şubat rakamları açıklandığında, cari işlemler açığımızın 32 milyar dolar civarına düştüğünü göreceğiz. İstihdamın 19 milyon kişiden, 32 milyon 200 bin kişiye yükselmesi, Türkiye'nin dünya ekonomi liginde cari fiyatlar ve döviz kurları bazında 17. sıraya, satın alma gücü bazında 11. sıraya yükselmesi, Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan liderliğindeki kadroların 21 yıldır durmak bilmeden çalışmalarıyla mümkün olmuştur." değerlendirmesinde bulundu.

Türkiye Yüzyılı vizyonu ile yola devam edildiğini dile getiren Bolat, Bakanlık olarak Türk Eximbank kaynaklarıyla ihracatçılara bu yıl 50 milyar dolarlık kredi ve sigorta desteği sağladıklarını bildirdi. Kurumlar vergisinin ihracatçılar için 5 puan düşürüldüğünü aktaran Bolat, Merkez Bankası kaynaklarından yüzde 50 sübvansiyonlu reeskont kredileri olanağı tanıdıklarını vurguladı. Bakanlığın yıllık bütçesinin yüzde 60'ını da ihracat desteği olarak sunduklarını kaydeden Bolat, şu ifadeleri kullandı:

"Seçime sayılı günler kala kampanyalar devam ediyor. Ankara'nın, Türkiye'nin bu hızlı gelişmesine paralel olarak, Ankara'yı dünya başkenti yapabilecek projelerle iddiasını ortaya koyan Cumhur İttifakı'nın Ankara Büyükşehir Belediye Başkan adayı Turgut Altınok ile altın bir dönem yaşatacağını ümit ediyoruz ve bu noktada sizlere güveniyoruz. Kadir Gecenizi şimdiden tebrik ediyorum, bayrama da hep birlikte sağlıklı, huzurlu ve mutlu bir şekilde ulaşmayı yüce Allah'tan niyaz ediyorum."

Faiz artışı dünyada yankı buldu: Merkez Bankası bağımsızlığını geri kazandı

Merkez Bankası'nın faizi sürpriz yaparak 500 baz puan artırması dışarda da büyük yankı buldu. BBVA Research Başkanı Alvaro Ortiz, Merkez Bankası'nı tebrik ederken, ünlü ekonomist Timothy Ash de TCMB'nin beklenmedik faiz artışını "Banka bağımsızlığını geri kazandı" diyerek yorumladı.

Kararına ardından sosyal medya hesabından açıklama yapan **BBVA Research Başkanı Alvaro Ortiz**, Merkez Bankası'nın sürpriz faiz artışına ilişkin X paylaşımında "Böylece daha sonra daha büyük bir faiz artışı yapma ihtiyacından kaçınmış oldular. Ne kadar geç, o kadar sıkılaşma. **Ne kadar erken, o kadar iyi. Tebrikler**" ifadelerini kullandı.

Seçimlere rağmen artırıldı

Ünlü ekonomist **Timothy Ash** de TCMB'nin beklenmedik faiz artışının "**Bankanın bağımsızlığını geri kazandığına ve enflasyonla mücadele için ne gerekirse yapmaya hazır olduğuna işaret ettiğini**" yazdı. Ash, X paylaşımında faiz artışının ay sonunda gerçekleşecek yerel seçimlere rağmen yapıldığına da dikkat çekti.

22.03.24

Generali Investments gelişen piyasalar stratejisti **Guillaume Tresca** da **Bloomberg**'e verdiği demeçte, "Özellikle seçim öncesi gelen bu karar Türkiye Merkez Bankası'nın bağımsızlığının arttığını teyit ediyor" ifadelerini kullandı.

Bloomberg'in anketinde sadece **Deutsche Bank ve Goldman Sachs**, TCMB'den faiz artışı bekliyordu ve diğer tüm ekonomistler faizlerin sabit tutulacağını öngörmüştü.

Londra'daki Trium Capital'in EM portföy yöneticisi Peter Kisler ise kararı, "Bu hoş bir sürpriz oldu" dedi.

Türkiye'nin CDS puanı faiz kararına nasıl tepki verdi? İşte detaylar...

Merkez Bankası'nın faizi 500 baz puan artırmasının ardından, dün 336'yla kapatan Türkiye'nin CDS puanı, ABD piyasaları henüz açık olmamasına rağmen gevşemeye başlayarak 318'e kadar çekildi. Uzmanlar, CDS'in 280'e kadar gevşemesini bekliyor.

Türkiye'nin kredi ödeyebilme durumunu gösteren ve risk primi olarak adlandırılan **beş yıllık kredi temerrüt takası** (CDS) dün 18,6 baz puanlık yükselişle 341 puana çıktı ve böylelikle yaklaşık olarak 3,5 ayın zirvesine ulaşmıştı. **Dünkü kapanışı 336 puanla yapan CDS**, Merkez Bankası kararı sonrası, **ABD piyasaları kapalı olmasına rağmen hemen tepki vererek gevşedi**. 318'e kadar çekilen CDS'in ABD piyasalarında işlemlerin başlamasıyla daha da düşmesi beklenmiyor.

Öte yandan ekonomi uzmanları, **Türkiye'nin CDS'inin 280'e kadar** çekilebileceği yorumunda bulunuyor.

İhracatta ülke sayısı artsa da pazar derinliği sağlanamadı

İhracatta pazar çeşitlendirmesi, derinlik yaratmadı. İhracat yaptığı ülke sayısını 2023'te 223'e çıkaran Türkiye'nin ana pazarlara bağımlılığı ise değişmedi.

Merve YİĞİTCAN / İSTANBUL

2023'te 223 ülkeye ihracat yapma başarısı gösteren Türkiye'nin ana ihracat pazarına olan bağımlılığı devam etti. Türkiye'nin 20 ülkeye gerçekleştirdiği ihracatın toplam ihracattan aldığı pay yüzde 64,7, ilk 10 ülkeye ihracatı ise ihracatın neredeyse yarısına denk geliyor.

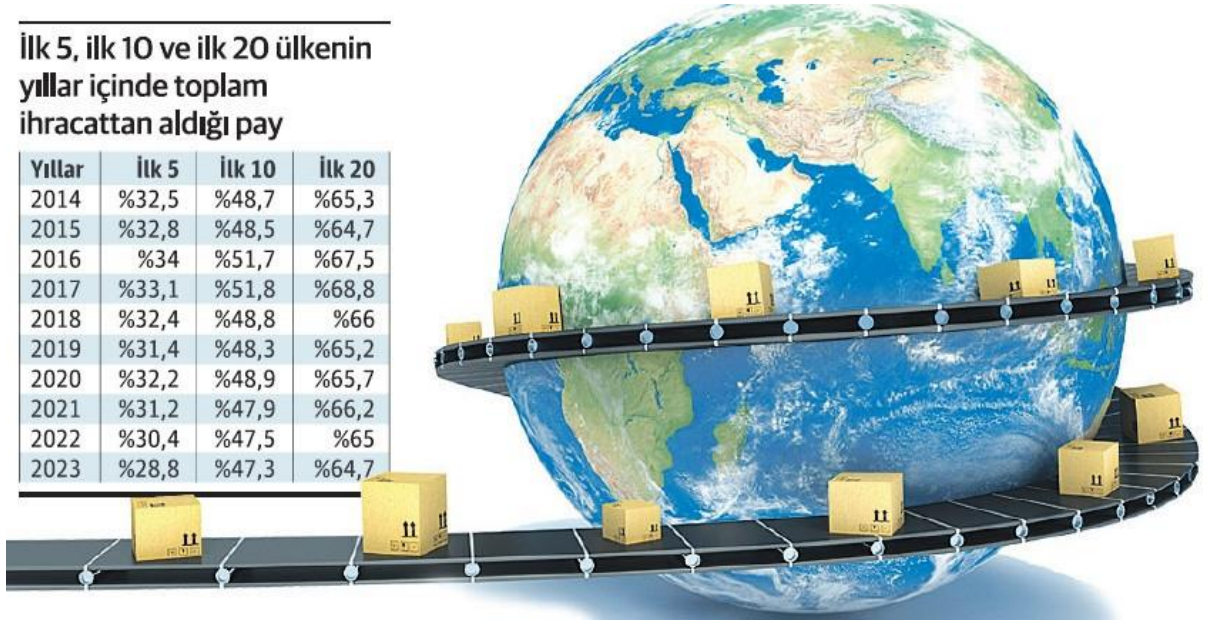
Cumhuriyetin 100'üncü yılında 255,8 milyar dolarlık ihracata imza atan Türkiye, ihracat yaptığı ülke sayısını 223'e, ihraç ettiği ürün sayısını da 12 bin 886'ya çıkardı. Ülke ve ürün sayısındaki artışa rağmen Türkiye'nin en fazla ihracat yaptığı ilk 5, ilk 10 ve ilk 20 ülkenin toplam ihracat içindeki ağırlığının hala yüksek olması, son yıllarda artan çeşitlenmenin yeterince derinleşemediğini gösteriyor. EKONOMİ'nin TÜİK verilerinden derlediği bilgilere göre, Türkiye'nin ilk 20 ülkeye gerçekleştirdiği ihracatın miktarı 165,4 milyon dolar olurken, ilk 20'nin toplam ihracat içindeki payı yüzde 64,7 oldu. İlk 5, ilk 10 ve ilk 20 grupları halinde bakıldığında ağırlığın en katı olduğu grup ilk 20 ülke... 2014 yılında ilk 20 ülkenin ağırlığı yüzde 65,3 iken bu oranın 2017'de yüzde 68,8 ile zirveye çıktığı, 2023'e kadar ancak 4,1 puan gerilediği görülüyor.

İhracatın yarısı 11 ülkeye

Geçen yıl Türkiye'nin ilk 10 ülkeye ihracatı 120,9 milyar doları buldu. Sırasıyla Almanya, ABD, Irak, Birleşik Krallık, İtalya, Rusya, Fransa, İspanya, Birleşik Arap Emirlikleri ve Hollanda'dan oluşan ilk 10 ülkenin toplam ihracattaki ağırlığı da yüzde 47,3 oldu. Hatta ihracatta yüzde 2,7 paya sahip 11'inci sıradaki Romanya dahil edildiğinde ihracatın yüzde 50'sinin 11 ülkeye yapıldığı anlaşıyor. 2014 yılında ilk 10 ülkenin ihracattaki payı yüzde 48,7 iken bu oran 2016'da yüzde 51,8'e kadar çıktı. Devam eden 7 yılda kısmen de olsa bir düşüş trendi başlıyor ve ilk 10 ülkenin payı 2023 sonuna kadar 4,5 puan geriliyor.

İlk 5, ilk 10 ve ilk 20 ülkenin yıllar içinde toplam ihracattan aldığı pay

Yıllar	İlk 5	İlk 10	İlk 20
2014	%32,5	%48,7	%65,3
2015	%32,8	%48,5	%64,7
2016	%34	%51,7	%67,5
2017	%33,1	%51,8	%68,8
2018	%32,4	%48,8	%66
2019	%31,4	%48,3	%65,2
2020	%32,2	%48,9	%65,7
2021	%31,2	%47,9	%66,2
2022	%30,4	%47,5	%65
2023	%28,8	%47,3	%64,7

İhracatta ilk 5 ülke performansına bakıldığında ise geçen yıl Almanya, ABD, Irak, Birleşik Krallık ve İtalya'ya gerçekleştirilen ihracatın miktarı 73 milyar 507 milyon dolar olarak hesaplandı. İlk 5 ülkenin toplam ihracattaki payı da yüzde 28,8 olarak gerçekleşti. 2014 yılında yüzde 32,5 olan ilk 5 ülkenin payı 2016'da yüzde 34 ile tepe noktayı görürken, o tarihten bu yana 5,2 puan geriledi.

Türkiye'nin en fazla ihracat yaptığı ilk 5, ilk 10 ve ilk 20 ülkenin payı 2014'ten bu yana kısmen düşüyor gibi görölse de, özellikle son 2 yılda hissedilen düşüşte ana ihracat pazarlarındaki durgunluğun etkili olduğu söylenebilir. Bu noktada ihracat pazarlarındaki kompozisyonunun daha dengeli bir yapıya kavuşması ve pazar risklerinin en aza indirilmesi için ihracatta ülke çeşitlendirilmesine yönelik stratejilerin daha da belirginleşmesi gerekiyor.

İlk 5, 10 yıldır değişmedi

Türkiye'nin ihracatını sırtlayan ilk 5 ülkeye bakıldığında, 2014'ten bu yana listede yer alan ülkelerin hiç değişmediği görülüyor. Geçen yıl Almanya, ABD, Irak, Birleşik Krallık ve Irak'tan oluşan ilk 5, son 10 yıldır bazı yıllarda kendi içlerinde sıralama değişse de hep aynı ülkelerden oluşuyor. Burada Almanya, liderliği hep elinde bulundururken, ABD'nin gelişimi dikkat çekiyor. İlk defa 2014'te yüzde 4,2'lik pay ile

ilk 5'e giren ABD, bu ÷lkeye ihracatın son 10 yılda kademeli bir şekilde artmasıyla 2020'den bu yana ikinci sırada yer alıyor. ABD'nin toplam ihracattan aldığı pay geçen yıl yüzde 5,8 oldu. Türkiye ihracatının en büyük pazarı olan Almanya'nın payı ise 2016 yılında 10,2'yi gördükten sonra bu tarihten itibaren gerileyerek 2023 yılında yüzde 8,2 olarak gerçekleşti.

İthalatta Rusya ve Çin'in toplam payı yüzde 25

Türkiye'nin ithalatında ilk 5 ÷lkenin yüzde 40'ı aşan bir payı var. Enerji ve altın ithalatının başı çektiği ithalatta geçen yıl sırasıyla Rusya, Çin, Almanya, İsviçre ve ABD yer alırken, bu 5 ÷lkenin toplam ithalattaki payı yüzde 42,8 oldu. İlk 5'in ithalattaki ağırlığı 2014-2023 döneminde yüzde 38 ila yüzde 43 aralığında değişirken son 2 yıldır ilk 2'deki Rusya ve Çin'in toplam payı yüzde 25 civarında hesaplandı. Türkiye'de vatandaşların altına olan talebinde son 2 yılda yaşanan artıştan kaynaklı olarak yükselen altın ithalatı İsviçre'yi de 2022 ve 2023'te ilk 5'e yerleştirdi.

KKM hesaplarında sınırlı düşüş sürdü

Kur korumalı TL mevduat ve katılma hesaplarındaki tutar düşüşü sınırlı olsa da sürerken; geçen hafta 8,11 milyar TL'lik çıkış kaydetti.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun (BDDK) haftalık bülteninde yer alan bilgilere göre, kur korumalı TL mevduat ve katılma hesapları 2 trilyon 303,7 milyar TL'den 2 trilyon 295,6 milyar TL'ye geriledi.

Aynı haftada krediler 12 trilyon 592,6 milyar TL'den 12 trilyon 661,8 milyar TL'ye çıkarken, mevduat 15 trilyon 324 milyar TL'den 15 trilyon 541,6 milyar TL'ye yükseldi.

Tüketici kredileri 1 trilyon 595,9 milyar TL'den 1 trilyon 594,2 milyar TL'ye, bireysel kredi kartları 1 trilyon 319,7 milyar TL'den 1 trilyon 309,7 milyar TL'ye geriledi.

Takipteki alacaklar ise 195,3 milyar TL'den 195,1 milyar TL'ye indi.

Veriler 15 Mart ile biten haftayı kapsıyor.

Döviz mevduatında güçlü artış sürüyor

Yurt içi yerleşiklerin döviz mevduatı bir haftada 1 milyar 683,20 milyon dolar artış gösterdi.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası(TCMB) tarafından açıklanan verilere göre, bir önceki hafta 181 milyar 151,8 milyon dolar olan yurt içi yerleşiklerin döviz mevduatı 15 Mart ile sona eren haftada 182 milyar 815,30 milyon dolara geldi.

Gerçek kişilerin döviz mevduatları bir önceki haftaya göre 1 milyar 378,10 milyon dolar artarak 108 milyar 699,30 milyon dolar olurken, tüzel kişilerin döviz mevduatı 305,10 milyon dolar artarak 74 milyar 116 milyon dolara yükseldi.

Yurt içi yerleşiklerin parite etkisinden arındırılmış toplam yabancı para mevduatı 1 milyar 990 milyon dolar arttı. Parite etkisinden arındırıldığında gerçek kişilerin döviz mevduatları 1 milyar 515 milyon dolar yükselirken, tüzel kişilerin döviz mevduatları 475 milyon dolar artış gösterdi.

Olurdu olmazdı derken oldu, faiz 5 puan artırıldı

Alaattin AKTAŞ

22 Mart 2024 Cuma

Son dönemde neredeyse papatya falı açılır olmuştu. Merkez Bankası'nın politika faizi seçimden önce artırılır mıydı, böyle bir karar alınır mıydı? Olmaz diyen sanki daha çoktu; ama koşulların bir faiz artışını gerektirdiğini dile getirenler de hiç az değildi. Faizin yükseltilmesinin iyi olacağını söyleyenler de artışın 2.5 puan mı, yoksa 5 puan mı olması gerektiği konusunda görüş ayrılığı içindeydi.

Ama sonuçta karar verildi ve Merkez Bankası'nın politika faizi 5 puan artırılarak yüzde 50'ye çıkarıldı.

Politika faizinin artırılmasının yanında bir başka karar daha vardı. Merkez Bankası gecelik borçlanma ve borç verme faiz oranlarının bir hafta vadeli repo ihale faiz oranına kıyasla artı-eksi 3 puanlık bir marj ile belirlenmesine karar verdi. Daha önce bu marj politika faizine göre artı-eksi 1.5 puandı. Şu durumda yüzde 50'lik politika faizine göre gecelik borç alma faizi yüzde 47, borç verme faizi ise yüzde 53 oldu.

Merkez Bankası'nın geç likidite penceresinden borç verme faizi de yüzde 56'ya çıktı.

“Enflasyon yüksek”

Para Politikası Kurulu'nun faiz kararından sonra yaptığı açıklamada **“Şubatta aylık enflasyonun ana eğilimi, hizmet enflasyonu öncülüğünde öngörülenden yüksek gerçekleşmiştir”** denildi.

Hatırlanacaktır, Merkez Bankası Başkan Yardımcısı Cevdet Akçay da enflasyon raporunun açıklandığı toplantıda Merkez Bankası için önemli olanın aylık enflasyonun seyri olduğunu özellikle vurgulama gereği duymuştu. Akçay, bu seyrin olumsuz olması durumunda parasal sıkılaştırmaya gidileceğini ifade etmişti.

PPK'nın dünkü açıklamasında geçen ayki ifadeye aynen yer verilerek **“Enflasyonda belirgin ve kalıcı bir bozulma öngörülmesi durumunda para politikası duruşu sıkılaştırılacaktır”** denildi.

Anlaşılan enflasyonda belirgin ve kalıcı bir bozulma görüldü ki faizin artırılması kararı alındı.

ngr eksikliğinin maliyeti

PPK'nın ocak ayı toplantısı... Tarih 25 Ocak... Yapılan açıklamada söylenen aynen şu:

“Kurul, parasal sıkılaştırmanın gecikmeli etkilerini de göz önünde bulundurarak, dezenflasyonun tesisi için gerekli parasal sıkılık düzeyine ulaşıldığını ve bu düzeyin gerektiği müddetçe sürdürüleceğini değerlendirmiştir.”

Böylece bir anlamda faiz artırımına son verildiği o tarihte ilan edildi. Gerekçe açıktı, gerekli sıkılık düzeyine ulaşılmıştı.

şubat toplantısına gelindi; ocak ayındaki yüzde 6.70'lik enflasyon dönemsel ve geçici olarak görülüyordu ve yüzde 45'lik faizle oluştuğu düşünülen sıkılık düzeyini artırmaya gerek duyulmadı.

Ama sonrasında olanlar oldu. Fitili yabancı bankalar ateşledi; faizin artırılması gerektiği yönünde raporlar peş peşe gelmeye başladı. Faiz artışı için önce nisana işaret edildi, sonra mart ayına...

Yurt içinden de bu raporları destekleyen yönde açıklamalar gelince dövize yoğun bir yönelme yaşandı. Döviz talebi adeta çığa dnşmştı ve önünde durmanın yolu faizi artırmaktan geçiyordu.

Yapılan da zaten bu.

Ama şunu görmüş olduk; ocak ayındaki açıklamasıyla bir anlamda kendini bağlayan ve aradan bir ay geçtikten sonra bu kez kendini yalanlarcasına yeni bir faiz artışına gidemeyen Merkez Bankası, bir aylık aranın maliyetini milyarlarca dolar döviz satarak ödemek durumunda kaldı.

Amaç enflasyon mu, döviz mi?

Merkez Bankası faiz artışına ilişkin gerekçeyi tabii ki enflasyonla mücadele olarak açıklamak durumunda. Ama ilk etapta amacın dövize olan yönelişi önlemek olduğu açık.

Gerçi dövizdeki artış da artık sanılanın çok ötesinde bir hızla ve oranla enflasyona yol açıyor. Dolayısıyla dövizi tutmak, sonuçta enflasyonu tutmak demek.

Eğer dövizle böylesine bir yönelme olmasaydı Merkez Bankası ne ocak ayındaki yüzde 6.70'ten, ne şubattaki yüzde 4.53'ten rahatsızlık duyup faiz artırımına gitmeyi düşünürdü. Zaten mayısta yıllık oranın yüzde 74-75'e ulaşacağı kabul edilmişti. Yıllık enflasyonda da özellikle temmuz ve ağustosta baz etkisiyle çok hızlı bir düşüş olacaktı.

Dolayısıyla Merkez Bankası'nı harekete geçiren ilk iki ay görece yüksek gelen, belki martta da gelecek olan enflasyon değildi. Amaç, artık karşılanamaz hale gelen döviz talebini frenlemektir ve dünkü 5 puanlık faiz artışının en temel nedeni buydu.

Nereden nereye, bir yılda 8.5'ten 50'ye...

Merkez Bankası'nın sayfasına girip geçmişteki faizlere bir bakalım dedik; nostalji oldu doğrusu...

Hani Naci Ağbal'ın görevden alındığı dönemdeki faiz kararı vardı ya, hatırlıyorsunuz değil mi, Ağbal faizi Mart 2021'de yüzde 19'a çıkarmıştı. Ağbal herhalde faizi çok yükseltti diye görevden alındı!

Biraz daha önceye gidelim; Murat Çetinkaya "**Laf dinlemiyordu**", biliyoruz ki o yüzden görevden alındı. Çetinkaya rahip krizi sırasında faizi yüzde 24'e çıkarmış ve uzun süre o düzeyde tutmuştu. Oysa Erdoğan faizin inmesini istiyordu ve "**Laf dinlemeyen**" Çetinkaya da bu yüzden Başkanlıktan oldu.

Haftalık repo faizinde ilk oran 2010 yılındaki yüzde 7. Evet yalnızca yüzde 7. Üstelik 2013'te yüzde 4.5'e kadar da inilmiş.

Gerçi çok geriye gitmeye de gerek yok, daha bir yıl önce bugünlerde politika faizi yüzde 8.5 düzeyindeydi.

8.5'ten 50'ye ve daha da yolumuz var.

0'dan 100'e gibi!

Hani tam "**Nereden nereye**" denir ya, işte o durum...

Merkezi yönetim borç stoku 7 trilyonu aştı

Naki BAKIR

22 Mart 2024 Cuma

Merkezi yönetimin iç ve dış toplam borç stoku, yeni ekonomi yönetiminin göreve başladığı haziran başından bu yılın şubat sonuna kadar olan dönemde yüzde 52,8 oranında net 2,5 trilyon lira büyüyerek 7,2 trilyon liraya ulaştı. Dokuz ayda toplam borçtaki büyümenin 1,6 trilyonu döviz cinsi borçlardan.

Son dönemde kazandığı artış ivmesi ile şubat sonunda 7 trilyon lirayı aşan merkezi yönetim borç stokunda, yeni ekonomi yönetiminin göreve geldiği haziran başından bu yana geçen dokuz aydaki net artış 2,5 trilyon lira oldu. Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın açıkladığı verilere göre merkezi yönetim borç stoku, şubat ayında net 258,4 milyar lira artarak 7 trilyon 238,1 milyar lira rekor bir düzeye yükseldi.

Merkezi yönetim borç stoku (Milyar TL)							
		İç Borç			Dış Borç	T. Döviz Borcu	Toplam Stok
		TL	Döviz	Toplam			Döv. Borç Payı (%)
Aralık 2019		668,5	86,5	755,1	574,0	660,5	49,7
Aralık 2020		794,4	265,9	1.060,4	752,5	1.018,4	56,2
Aralık 2021		933,2	388,0	1.321,2	1.426,6	1.814,6	66,0
Aralık 2022		1.392,1	513,2	1.905,3	2.130,1	2.643,3	65,5
Mayıs 2023		1.774,2	573,9	2.348,1	2.387,9	2.961,8	62,5
Aralık 2023		2.408,7	800,6	3.209,3	3.526,6	4.327,2	64,2
Ocak 2024		2.551,5	815,0	3.366,5	3.613,3	4.428,3	63,4
Şubat 2024		2.642,3	798,5	3.440,8	3.797,3	4.595,9	63,5
9 AYLIK ARTIŞ	Miktar	868,1	224,6	1.092,7	1.409,5	1.634,1	65,3
	%	48,9	39,1	46,5	59,0	55,2	52,8

Böylece borçta son dokuz aydaki kümülatif büyüme yüzde 52,8 oranında 2 trilyon 502,1 milyar liraya ulaştı. Ekonomi yönetimindeki değişim öncesi Mayıs sonu itibarıyla 4 trilyon 736 milyar lira düzeyinde bulunan stok, 2023 sonu itibarıyla 6 trilyon

735,9 milyara, bu yılın ocak sonu itibarıyla da 6 trilyon 979,7 milyar liraya yükselmişti. Şubat ayında 7 trilyon lirayı da aşan stok, tüm zamanların en yüksek düzeyine ulaşmış oldu.

9 aylık artışın büyük bölümü dış borçtan

Yeni ekonomi yönetiminin küresel finans merkezlerinde dış kaynak arayışına yönelik yoğun temas ve turların damgasını vurduğu Haziran 2023 başı-Şubat 2024 sonu arasındaki dönemde, Hazine borcunda en büyük artışın dış borçlar cephesinde yaşandığı belirlendi.

Anılan dokuz aylık dönemde merkezi yönetimin TL cinsi iç borç stoku yüzde 48,9 oranında net 868,1 milyar lira artarak 2 trilyon 642,3 milyar liraya, döviz cinsi iç borçlar da yüzde 39,1 oranında net 224,6 milyar liralık artışla 798,5 milyar liraya yükselirken, dış borçlar yüzde 59 oranında 1 trilyon 409,5 milyar liralık artışla 3 trilyon 797,3 milyar lira düzeyine çıktı.

Borcun üçte ikisi dövize dayalı

Şubat 2024 itibarıyla merkezi yönetimin döviz cinsinden iç borçları ile dış borçlarının toplamı 4 trilyon 595,9 milyar liraya ulaşıyor. Buna göre dövize dayalı toplam borçların TL cinsinden karşılığının merkezi yönetim toplam borç stokundaki payı yüzde 63,5. Başka deyişle Hazine'nin geri ödemekle yükümlü olduğu her 100 liralık borcun yaklaşık 64 lirası döviz cinsinden. Bu denge on yıl önce her 100 liralık borçta 31 liralık döviz borcu şeklindeydi.

Pandemi öncesi 2019 sonu itibarıyla yüzde 49,7'ye ulaşan dövizli borçların payı, 2021 sonunda yüzde 66'ya kadar çıkmış, 2022 sonunda yüzde 65,5, Mayıs 2023 sonu itibarıyla yüzde 62,5, Aralık 2023 sonu itibarıyla da yüzde 64,2, bu yılın ocak sonu itibarıyla da yüzde 63,4 olmuştu.

Pandemiden bu yana katlanarak büyüdü

Son dönemde katlanarak büyüyen merkezi yönetim borç stoku şubat sonu itibarıyla, pandemi öncesi olan 2019 sonundaki düzeyinin 5,4 katına ulaştı. 2019 sonunda 1 trilyon 329,1 milyar lira düzeyinde bulunan toplam stok, pandeminin ilk yılı 2020'de yüzde 36,4 artışla 1 trilyon 812,8 milyar liraya, salgının giderek büyüyerek tüm yaşamı ve ekonomik süreçleri baskıladığı 2021 yılında yüzde 51,6 büyüyerek 2 trilyon 747,8 milyar liraya, 2022 yılında da yüzde 46,9 büyüyerek 4 milyar 35,4 milyar lira ya çıktı.

Önceki ekonomi yönetimin Mayıs 2023 sonu itibarıyla 4 trilyon 736 milyar lira düzeyinde devrettiği ve 2023 sonunda 6 trilyon 735,9 milyar liraya yükselen stok, 2023'ün tümünde yüzde 66,9'la rekor bir büyüme kaydetti. Merkezi yönetim borç stoku bu yılın ilk iki ayı itibarıyla da yüzde 7,5 oranında büyüdü.

Dört yıldaki net artış 5,9 trilyon

Buna göre Aralık 2019-Şubat 2024 döneminde 5 trilyon 909,1 milyar lira net büyüme kaydeden merkezi yönetim borç stokunda oransal bazda kümülatif artış yüzde 444,6'ya geldi. Başka deyişle şubat sonu itibarıyla stok, 2019 sonundakinin 5,4 katı düzeyine ulaştı. Yaklaşık dört yıllık bu dönemde en büyük borç artışı ise kurlardaki yükselişin de katkısıyla merkezi yönetimin döviz cinsi borçlarında yaşandı.

TL cinsi iç borçlar yüzde 295,2 oranında net 1 trilyon 973,7 artarken, döviz cinsi iç borç stokunun TL cinsi karşılığı yüzde 823 oranında 712 milyar, dış borçların ulusal para cinsinden tutarı ise yüzde 561,6 oranında net 3 trilyon 223,3 milyar lira büyüdü. Böylece döviz cinsinden toplam borçların TL cinsi karşılığındaki artış yüzde 595,8 oranında 3 trilyon 935,3 milyar lira olarak gerçekleşti.

Kur farkı riski

Merkezi yönetim borç yapısındaki yüksek “dolarizasyon” oranı, ekonomide devam eden genel sorunlar ve birikimlerin dövize kaymasını önlemek için Merkez Bankası'nın kurları baskılamaya yönelik yaptığı yoğun döviz satışlarına seçimlerin ardından son vermesi senaryoları ile birlikte değerlendirildiğinde Hazine açısından yüksek kur riski anlamına geliyor. Kurlarda yaşanabilecek yukarı yönlü sert hareketlerin doğuracağı ilave kur farkı yükünün, üçte ikisi döviz cinsinden olan Hazine borçlarının ulusal para cinsinden karşılığını aşırı büyüterek yükü ağırlaştıracakı belirtiliyor.

Koşullarda iyileşme işaretleri

Pandemi, Rusya-Ukrayna savaşı, benzeri jeopolitik riskler ve küresel olumsuzlukların art arda yaşandığı son dört yılda, Türkiye ekonomisine risk priminde (CDS) yükselme, kredi notunda sürekli düşüş, dış finansman imkanlarında daralma, borçlanma maliyetinde artış, kurlarda ve enflasyonda yükseliş damgasını vurdu.

Bu süreçte, kamunun borçlanma gereksinimindeki artışın yanında, kurlardaki aşırı yükseliş yüzünden dövize dayalı borçlarda ortaya çıkan ağır kur farkı yükleri, borç stokundaki büyümede birincil etken oldu.

Fitch'in uzun bir aradan sonra geçtiğimiz günlerde ülke notunu yükseltmesi, CDS'in makul düzeylere inmesi ve en son 2 milyar euroluk tahvil ihracında kendini gösteren Türkiye'nin borçlanma kabiliyetinin yeniden arttığı yönündeki sinyaller ise kamu borçlanması alanında iyileşme beklentilerini artıran gelişmeler...

Abdulkadir Selvi

İmamoğlu'nun mal varlığı artmış

CHP İstanbul il binasının alımı için çantalar içinde taşınan balya balya paraları görmezden gelenler, Ekrem İmamoğlu'nun mal varlığı hakkında tek bir çift söz etmeyenler, Turgut Altınok'un mal beyanı üzerinde tepinmeye çalışıyorlar.

Turgut Altınok'un mal beyanını satır satır incelemedim. 60 kalemden 53'ü anne ve babadan miras kalmış, 5'i satın alma yoluyla edinilmiş, 2'si de eşinin üzerine kayıtlı.

KAYNAĞI ŞEFFAF MI

Bu konuda prensip şudur:

- 1- Mal varlığının kaynağı ne? Mal varlığının kaynağı temiz mi?
- 2- Belediye başkanlığı döneminde makamının gücünü kullanarak haksız mal edinmiş mi?

Bu iki kriter açısından Altınok'un mal beyanını inceledim.

MAL VARLIĞI ARTMAMIŞ

3- Turgut Altınok'un mal varlığının kaynağı aileden verasetle intikal. Yani mal varlığının kaynağı şeffaf. Kirli bir kaynaktan edinmemiş.

4- Siyasete girdiği tarihten itibaren mal varlığı artmamış tam aksine gerilemiş.

Özgür Özel, Altınok'un mal varlığı için, "Allah Allah dedim" diyor. Özgür Özel, tomar tomar sayılan, çanta çanta getirilen para kulelerini görünce ne dedin?

İMAMOĞLU'NUN MAL VARLIĞI

Aynı şekilde Ekrem İmamoğlu'nun mal varlığını da inceledim. Kaynağı temiz olduğu ve belediye başkanlığı döneminde bir artış olmadığı sürece İmamoğlu'nun mal varlığı hakkında da söyleyeceğim bir sözüm olmaz.

Para kulelerini görmezden gelip, Turgut Altınok'un Antalya'da 600 dairesi var yalanını uyduran tetikçiler bir yana doğruya doğru yanlış yanlış demek durumundayız.

Ekrem İmamoğlu, çok kıymetli yerlerden arsa almış, mal edinmiş. Ekrem İmamoğlu ve eşinin mal varlığında ailelerinden veraset yoluyla intikal eden mülkler var. Kaynağı temiz.

BELEDİYE BAŞKANLIĞI DÖNEMİNDE ALINANLAR

Ekrem İmamoğlu'nun mal varlığında Beylikdüzü ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı döneminde artış yaşanmış.

Çanakkale ili Ecabat, Bigali ev ve dam tarih 5.13.2016

Balıkesir ili Edremit ilçesi parselin 4'te üçü tarih 2017

Trabzon ili Ortahisar ofis tarih 5.29.2019

Trabzon ili Ortahisar Ofis-kat mülkiyeti 1.2.2020

Trabzon ili Ortahisar dükkan tarih 5.29.2019

Trabzon ili Ortahisar dükkan tarih 1.2.2020

Çanakkale-Bayramiç- tarla tarih 3.26.2021

Balıkesir Edremit K.Ev ve Arsa Tarih 8.17.2022

İMAMOĞLU'NUN SİLAHI

Ekrem İmamoğlu'nun mal beyanındaki Sig Sauer marka silah ise beni şaşırttı. Silah tutkusu herhalde Karadenizli olmasından kaynaklanıyor olmalı.

KAYNAĞI AÇIKLANMALI

Burada kimseye bir ithamda bulunma amacında değilim. Ama belediye başkanlığı döneminde edildiği için Ekrem İmamoğlu'na bu malların kaynağı sorulabilir. Kamu adına bu hepimizin hakkıdır. Koskoca İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı'nın üç beş arsaya tenezzül edeceğini düşünmem. Ben sadece ahlaki bir kriteri ortaya koymak istedim. Yoksa kaynağı şeffaf olduğu sürece ve makamını kullanmadığı takdirde herkes istediği mal varlığına sahip olabilir.

GÖKHAN ZAN OLAYINDAKİ FETÖ YÖNTEMİ

Siyasi rekabeti bir türlü FETÖ yöntemlerinden arındıramadık. CHP Genel Başkanlığı bir FETÖ kumpası sonucunda el değiştirildi. Deniz Baykal kaset kumpasıyla gitti Kemal Kılıçdaroğlu geldi. Muharrem İnce bir FETÖ yöntemiyle üretilmiş kaset kumpaslarıyla cumhurbaşkanı adaylığından çekilmek zorunda bırakıldı.

Şimdi benzer bir yöntemle Gökhan Zan, Hatay Büyükşehir Belediye Başkan adaylığından çekilmeye zorlanıyor. TİP adaylığını iptal etti ama yasal süre dolduğu için Gökhan Zan çekilmediği sürece pusulada ismi yer alacak.

KUMPAS YÖNTEMİ

Adı ister Deniz Baykal olsun ister Muharrem İnce ya da Gökhan Zan. Eğer bu FETÖ yöntemine karşı ilkeli bir duruş ortaya koyamazsak bugün onları tasfiye eden silah yarın başkasına döner.

KUMPASA KUMPAS DERLER

Gökhan Zan'a çok uzak bir insanım. Siyasetteki savrulmaları nedeniyle eleştirel bakan birisiyim. Ama gizli ses kaydı yapılıyorsa, Lütfü Savaş adına birileri Erk Acarer'i arayıp para karşılığı bu ses kayıtlarını yayınlatmak istiyorsa, Gökhan Zan şantaja maruz kaldım diye suç duyurusunda bulunuyorsa bu işin içinde başka bir iş var demektir.

Önemli olan kumpasın, şantajın kime yapıldığı değil, kirli bir yöntemin kullanılmış olmasıdır.

Bu gerekçeyle geçmişte Baykal'a kaset kumpasına karşı çıktım. Muharrem İnce'ye komploya karşı mücadele ettim. Gökhan Zan olayında duruşum değişmez. O nedenle Gezi'nin ünlü sloganı ile diyorum ki; olay Gökhan Zan olayı değil sen hâlâ anlamadın mı?

EMEKLİLERE PROMOSYON ARTIŞI

Bu seçimlere emekliler damgasını vurdu. Emeklilerin feryadını anlıyorum ve onlara katılıyorum. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın iyi niyetli tüm çabalarına rağmen, emekliler sıkıntıda.

10 bin lira ile 12 bin lira ile geçirmek mümkün değil. Bizim emeklilerimiz insaflıdır. Onlar Türkiye'nin geçmişte yaşadığı sıkıntıları iyi bildiği için Cumhurbaşkanı Erdoğan'a hep sahip çıktılar. Erdoğan'ın her mücadelesinde yanında yer aldılar. Güçlü bir şekilde destek verdiler. Siyasi istikrarın sağlanmasının harcı oldular. Şimdi feryat ediyorsa bilin ki bıçak kemiğe dayanmış durumdadır.

EMEKLİ SIKINTIDA

Yüksek enflasyon, asrın felaketi olan deprem ve EYT'lilerle ilgili düzenlemenin devlete getirdiği yükün farkındayım. Ama bir de gerçek var. Emekliler bu yükü taşıyamıyor. Emekliler geçinemiyor.

KÖKLÜ ÇÖZÜM

Ben Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın bunun farkında olduğunu biliyorum. Zaten sıkıntı farkına varılmayacak durumda değil. Seçimlerden sonra emeklilerle ilgili sorunu temelden çözecek bir çalışma yapılacağı söyleniyor. 2008 yılında getirilen sistem nedeniyle emeklilerin geliri her yıl geriledi. Seyyane yapılan artışlara rağmen emekliler hak ettikleri gelire kavuşamadılar. Köklü çözüm için hesaplama yönteminin değiştirilmesi gerekiyor.

BANKA PROMOSYONU

Ama emeklilerin acilen bir gelir artışına ihtiyacı vardı. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Kayseri mitinginde kamu bankalarının emeklilere ödediği promosyon miktarının 8 ila 12 bin lira arasında artacağı müjdesini verdi. Emekliler, nisan ayında bu artışları hesaplarında görecekler. Emeklilerimiz daha fazlasına layık. Çünkü onlar bu ülkenin çimentosu ve istikrarın teminatıdır. Dilerim özel bankalar bu konuda bir yarışa girerler.

KERİM DEVLET

Bu seçimlerde emeklilerimiz açısından bir hassasiyet oluştu. Eğer emekliler bugün şikâyet ediyorsa bilin ki bıçak kemiğe dayanmış demektir.

Kerim devlet bıçağı kemikte bırakmaz...

Esfender KORKMAZ

Yüzde 50 faiz çözüm olur mu?

Merkez Bankası gösterge faizini yüzde 45'ten yüzde 50'ye çıkardı. Merkez Bankası'nın faiz tahmini; yurt içinde sabit tutulacağı, yurt dışında artış yapılacağı şeklindeydi. Yurt dışı banka ve kurumların faiz tahmini ise;

*Deutsche Bank, 500 baz puan artış,

*Bank of America (BofA) 300-500 baz puanlık artış,

*JPMorgan, 500 baz puanlık artış,

*Societe Generale Orta ve Doğu Avrupa, Orta Doğu, Afrika Stratejisti Marek Drimal olasılıkların 250 veya 500 baz puanlık faiz artışına doğru kayıyor, şeklindeydi.

Merkez Bankası'nın yurt dışı banka ve kurumları dikkate alması çok doğaldır. Çünkü Türkiye'nin döviz sorunu var, bu sorunu kısa dönemde yabancı finansal yatırım çekerek veya dışarıdan dış borç alarak çözebilir.

1-Yüzde 50 nominal faiz neden çözüm değil?

Eksi reel faiz devam edeceği için TL'den kaçış da ve enflasyon da devam edecektir.

Sayın Cumhurbaşkanı aynı zamanda Hükûmetin de başıdır. Türkiye'de ekonomik istikrar sorunu yok diyor. Sorunu tespit ve teşhis etmeden çözüm getirmek imkânı yoktur. Hükûmetin, Merkez Bankası Başkanı ve Hazine ve Maliye Bakanı'nı getirmesi ekonomik istikrar sorunu var ve bunu çözelim diye değil, pozitif algı yaratarak, dışardan borç alabilmek içindi.

Mamafih MB Başkanı gitti, Şimşek de rasyonel politika dediği vergileri artırmakla sınırlı kaldı. Bütçede popülizmi, kamu kaynaklarının seçim odaklı kullanılmasını engelleyemedi.

Seçim sonrasında bu yılın ikinci yarısından sonra ekonomide düzelme olacak demek yanlıştır. Çünkü seçim popülizminin bozacağı dengeleri kısa sürede düzeltmek mümkün değildir. Kaldı ki, ne değişecek de ekonomide düzelme olacak?

O zaman TÜFE oranı yüzde 50'ye düşmez. Eksi reel faiz devam eder.

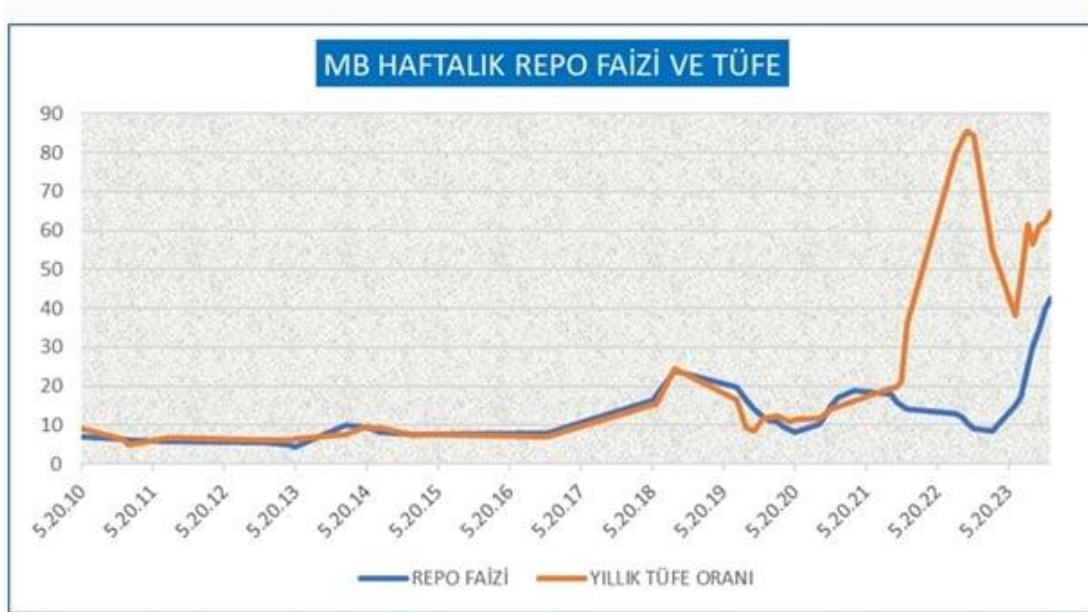
Eksi reel faiz, tüketimi artırır. Çünkü tüketimin fırsat maliyeti olan faiz maliyeti düşüktür. Para cep yakar. Paradan kaçış hızlanır. Enflasyon artar. Buna karşılık eksi reel faiz, yatırımların maliyetini düşürür ve eğer güven unsuru gibi diğer şartlar uygunsa yatırımları teşvik eder.

Reel gelirler düşük olsa da tüketim artabilir, tasarruf düşer ve tüketici borçlanır eksi tasarrufa geçer. Tüketime devam eder. Ancak Türkiye'de güven sorunu olduğu için faiz sıfır da olsa ciddi yatırım yapan çıkmaz.

2-Ekonomik istikrar ne yönde gider?

Türkiye'nin şimdi yaşadığımız yüksek enflasyonuna, eksi faiz ve yanlış kur politikası sebep oldu.

Aşağıdaki grafiğe bakarsak, 2010 ile 2021 arasında faiz oranı ve enflasyon oranı yakın gitmiş. 2018 TÜFE artışına MB faiz artışı ve sıkı para politikası ile müdahale etmiş ve ertesi yıl enflasyon yüzde 8,5'e inmiş. 2021 ve sonrasında eksi reel faiz TÜFE'nin arayı açmasına neden olmuş.

Kaynak; MB ve TÜİK

Demek ki, enflasyonu çözmek için, MB'nin bir defaya mahsus ve beklenen enflasyon üstünde gösterge faizini artırması gerekiyor.

Kaldı ki MB reel faize geçse bile, reel faiz de tek başına faiz istikrar sağlamaz. Fiyat istikrarı için;

*Demokratik, hukuki ve güven altyapısını yeniden oluşturmak gerekir.

*Faiz politikasının, diğer iktisat ve maliye politika araçları ile birlikte ve koordineli kullanılması gerekir. Ama hükûmet seçim nedeni ile bütçede ve kamu harcamalarında mali disipline izin vermez.

3-Hükûmet popülizmden vazgeçmez

Siyasi iktidar, kamu malını kamu kaynaklarını, bütçe kaynaklarını dağıtarak iktidarda kalıyor. Bu nedenle IMF ile anlaşmak istemiyor. Çünkü IMF popülizme amin demez.

Öte yandan beklentiler de kötüleşti.

Mart ayı tüketici güven endeksine göre,

***2023 Mart ayında 80,1 olan tüketici güven endeksi 2024 Mart ayında 79,4'e geriledi.**

***2024 Mart ayında tüketici ekonomik durumum daha çok kötüleşecek diyor.**

Kamu harcama ve vergi politikası, Hazine ve Maliye Bakanı'nın lafta kalan mali disiplin sözüyle olmuyor. Bütçe kaynaklarının popülizmde kullanılması, devlette ve özellikle Diyanet İşleri'nde şatafat, kamu-özel iş birliği ile yapılan yatırımlar atıl kalırsa ve kamu yatırımları piyasa maliyeti üstünde yapılırsa, kamu kaynakları etkin kullanılmamış olur. İstikrar sorunu devam eder.

Kredi kartlarında faiz arttı ve taksit sınırı getirildi. Ekonomi yönetimi bu uygulamayı seçmeni siyasi iktidarın dağıttığı paralara mecbur bırakmak için yaptı. Olan bankalar ve demokrasi talep eden kesime oldu.

Özetle; Eğer krizden çıkmak istiyorsak, faizleri reel faiz seviyesine getirmemiz, bir istikrar programı yapmamız ve hukukun üstünlüğünü, güven ortamını yeniden tesis etmemiz gerekir.